

1.

Pracovat v PR – jinak řečeno public relations, nebo hezky česky „styk s veřejností“ – není žádná legrace. Když pomíneme ono slovo „styk“, jež je v onom českém slovním spojení hodně zavádějící a s jakýmkoliv stykem nemá nic společného, natož sexuálním, zbývá jedině řetězec nudných mítinků, brainstormingů a patolízalství vůči demontním přáním klienta. Který navíc ani netuší, že svými nápady si leda tak podřezává větev.

Není divu, že když mi šéf oznámil mého nového klienta, zanechalo to ve mně rozporuplné pocity.

„Proč já?“ zkusil jsem smlouvat, avšak odpověď jsem tušil.

„Jsi nejlepší,“ přišla očekávaná odpověď. Herdek, že jsem se nesnažil občas o něco méně. Třeba tenkrát, mohl jsem se vykašlat na ten víkend a tu prezentaci nedělat. Nebo se pohádat o prémie za přesčasy, jež nikdo z nás neviděl leta letoucí.

„No dobře, ale proč zrovna tohle? Nemám k tomu žádný vztah.“

„A k pracím práškům nebo vložkám snad nějaký vztah máš? Tak vidíš.“

Šéf mávnul rukou a považoval věc za odbytou.

„Navíc nemáš rodinu, nikomu tady nebudeš chybět. Budeme tě vést, že jsi na dislokovaném pracovišti. Veškerá zodpovědnost je samozřejmě jen a jen na tobě.“

Samozřejmě, jak jinak, ušklíbl jsem se. Člověk nemá čas pro samou práci a pracovní přesčasy a víkendy najít si pořádnou známost, a teď na to doplatí.

„Ostatní taky nemají známost nebo manželku!“

„Ale mají třeba rodiče nebo tak. Hele, reporty a tiskové zprávy budeš vydávat přes jejich místní komunikační středisko. Běda ti, jestli to poděláš!“

Zahrozil mi, myslel si, že vesele, ale mně na duši vážně nijak do zpěvu nebylo. Nedalo se nic dělat, když rozhodne šéf, jste bezmocní.

Doma jsem si zabalil všechny potřebné věci a druhý den se dostavil na kosmodrom.

Aneb jak mi to vysvětlil můj šéf.

„Jsi vlastně průkopník na novém poli. Public relations kosmonautům na oběžné dráze ještě nikdo nikdy nedělal. Alespoň ne z takové velké akce, jaká se chystá.“

„Která se chystá,“ opravil jsem ho bezděčně, ale naštěstí na půl úst, takže mě díky své dobře ovládané nedoslýchavosti neslyšel. „Nebo jež se chystá...“

„Budeš PR spojka prakticky pro celý svět,“ rozplýval se šéf.

„Tak proč to nejdete dělat sám?“

Zarazil se tehdy.

„Pochop, já musím přece zůstat tady a vést firmu. Vše koordinovat.“

Nepochopil jsem.

„Jak tady? Odkud jinud bych to PR měl dělat? Snad ne přímo z kosmodromu na Sibíři?“

Odkášlal si a mně došlo, že to nejdůležitější a nejpodstatnější mi neřekl. A že tak hodlá učinit teď, ale veškerý jeho reklamní rozum je na to nějak krátký.

„No víš, budeš za to mít prémie navíc a benefity.“

Spadla mi čelist údivem.

„Takové věci se tu nikdy nedávaly. Tak to vyklop a nedělej ze mě debila. To musí být něco echt, když mi nabízíš prémie a příplatky. Budu muset bydlet měsíc na Bajkonuru nebo mysu Canaveral?“

Z jeho pokašlávání jsem usoudil, že věc bude vážnější a skutečně mi začalo být úzko. Na slovní, telefonické i e-mailové přestřelky s klienty jsem zvyklý. Že odmítají zaplatit odvedenou práci a řeší se to často mimosoudní dohodou, to mne také nerozhází. Avšak když šéf nadhodí takový bombastický návrh a začne pokašlávat, z toho mi úzko je. A hodně. Znamená to totiž jen jedině – nepohodlí a těžké problémy.

„Budeš muset být přímo na té orbitální stanici.“

„Si děláš prdel, ne? Jako tam? Nahoru?“

Myslel to však vážně.

Zahloubal jsem se. Jsem nejlepší, takže mne vykopli nahoru. Doslova.

„A na jak dlouho?“

„Hmm, mno.“

„Kurnik, nechod' kolem horký kaše, už takhle jsem vytočený doběla.“

„Zhruba rok,“ zvedl ruku v obranném gestu, jako by čekal facku nebo kopanec do ksichtu či rozkroku. Což jsem v té chvíli, naštvaný na nejvyšší možnou míru, měl skutečně chuť udělat.

„Je to nutné. Sledovat přípravy k odletu přímo na místě. Největší akce v dějinách lidstva. Průzkum nejbližší možné planety, jaká by mohla být obydlená.“

„Jež by mohla být obydlená.“

„Co?“

„Ale, nech to být. Takže pokud to chápu, na rok tady na Zemi zabalím fidlátka a půjdu někam na oběžnou dráhu mačkat se v raketě dvakrát dva metry s patnácti lidma? Jíst jídlo z tubiček? Mít klaustrofobické pocity den co den, noc co noc?“

Stoupl si k oknu, zády ke mně. Měl jsem pocit, že snad dokonce pláče. Asi jsem se dotknul jeho profesionální cti.

„Kolik za ten kontrakt firma dostala?“ rýpal jsem do bolavé rány.

Ale nechtěl mi odpovédět a rukou mi dal najevo, ať vypadnu. Od té doby jsem zažíval samé benefity a výhody, ale také odliv klientů. Moji práci si pomaličku rozebírali kolegové.

U automatu na kávu po mně vrhali pohledy, na jednu stranu nepřátelské, protože jsem získal nejlukrativnější zakázku a napakuju se, na druhou úlevné, jelikož sami by do takové pakárny nikdy nešli a raději budou ten rok zde na Zemi chodit do kin, do přírody, do bordelů, podle náтуры.

Mezitím jsem si našel na internetu i přes soukromé zdroje nějaké podrobnosti o projektu a pomalu jsem roztával.

Zjistil jsem například, že orbitální stanice nemá dvakrát dva metry, ale rozlohou by se vyrovnala polovině České republiky. Hodně místa samozřejmě zabírala tzv. dílna, kde nový typ rakety s novým rychlostním pohonem konstruovali. Ano, přímo ve vesmíru.

Pro personál a vůbec lidi na stanici kromě pracovních ploch existovaly i sportovní a oddechové areály, simulátory, sportoviště, kina. Televizní vysílání ze Země sice se zpožděním, ale šlo zachytit. Podle toho, nad kterou částí planety zrovna stanice kroužila.

Šlo o společný projekt několika států a vrazilo se do něj hodně peněz. Evidentně někdo buď potřeboval vyprat pořádnou sumičku, nebo od mise čekal nějaké benefity a výhody pro zúčastněné firmy.

Jenže rok je dlouhá doba, a když máte nějaké závazky na Zemi, je to, jak kdybyste odletěli pracovat někam na severní pól.

Nechtělo se mi do toho, ale vidina peněz, jež už nyní pomaličku, ale jistě přibývaly na mém účtu, mne nakonec zlákala.

Kdo se jednou dostane do reklamy a PR, zjistí nakonec, že pro peníze udělá všechno a bude lhát, až se mu bude od klávesnice prášit. Jen aby měl klient radost a zákazníci si koupili jeho super výrobek, o nějž by v životě jinak ani pohledem nezavádili. Všechno se mi to mělo vrátit.

2.

A tak jsem jednoho podzimního dne se svými věcmi nastoupil do připraveného SUV, jímž mě odvezli na letiště, kde čekalo vládní letadlo, a jím mne dopravili na kosmodrom.

„Než vás pustíme nahoru, musíte projít několika lékařskými testy,“ řekli mi zde. Chladné a bílé neosobní chodby a místnosti kosmodromu působily těžce depresivně, listí padající venku za několika málo úzkými okny stejně tak.

Lékařské testy mi daly zabrat a nečekal jsem tak náročný výcvik. Po centrifuze jsem se regulérně pozvracel, a ne jednou. Stavby beztlíže mě místo lehkosti naplňovaly obavami, že se rozflákám o strop, a měl jsem problém jakkoliv koordinovat své pohyby.

Neustálé odběry krve a vzorků z různých částí mého těla mi rovněž nedodaly.

V podstatě jsem zde strávil měsíc, jenž se však nepočítal ke kontraktu, a už tehdy mne napadla podobnost s vězením. Odříznut od světa, od lidí, od blízkých, cítil jsem se vykořeněn. S tím rozdílem, že vazba se vězni do celkového trestu, na rozdíl ode mne, počítá.

Za celou tu dobu jsem neměl přístup k televizi ani novinám, takže jsem netušil, co se ve světě děje. Natož jak hraji má oblíbená fotbalová a hokejová mužstva.

Po měsíci mne uznali jakž takž schopného letu i pobytu na orbitální stanici. Podepsal jsem ale revers, jímž se vzdali zodpovědnosti, podobně jako moje firma, a papíry, díky nimž by veškerý můj majetek v případě jakékoliv nehody při letu a během přistání na stanici připadl naší reklamní a PR společnosti.

Startovali jsme v zimě malou raketou, jen já a pilot, který měl na orbitální stanici již zůstat a pomáhat při stavbě oné moderní kosmické lodi.

Mrzlo, až praštělo a já měl sto chutí někoho taky praštit, přes nos. Nadával jsem si do slabochů a nejraději bych utekl. Rozestavili však hlídky kolem ostatního plotu, a dokonce jim dali do rukou zbraně. Jistě by neváhali je použít, podepsal jsem přece převod svého majetku bezúplatně na firmu.

Že mi nedali kouli na nohu, nebo ruce do klády!

Do rakety jsme se oba sotva vešli pro množství přístrojů, krabic a jakýchsi plechových kufrů. Pilot mne musel připoutat, tak se mi i v kombinéze třásl ruce – zimou a nervozitou. Blbá kombinace.

Srdce mi bušilo tak, až mne ze základny požádali, abych se uklidnil, že jim to ruší odpočet. Jim se to povídalo, když seděli pěkně v teple, hajzlíci, a mohli u toho koukat na nějakou telenovelu!

Jak jsem to nikdy nepraktikoval, začal jsem se modlit, jen jsem si nemohl vzpomenout, ke komu čemu se to modlívá.

Nakonec mi pilot slíbil, že když se tentokrát nepozvracím, veze láhev jalovcové s hořcovým kořenem a nahoře mi dá napít. Ukázalo se, že jde o nejlepší dosavadní motivaci mých schopností.

Odpich byl razantní, kam se hrabou sportovní auta. Co by za to dal Clarkson, za takový odpich! Jenže já nejsem Jeremy Clarkson.

Zatlačilo mě to do křesla, dělalo se mi Jiráskovo temno před očima, a vůbec celkově jsem trpěl ne zrovna příjemnými pocity.

Když jsme se dostali na oběžnou dráhu, začalo mě to naopak nadnášet, asi jako když si po fazolovém guláši ulevím v bazénu.

Mysleli jste si, že oněmím, když malým kulatým okénkem spatřím hvězdy a kus naší modré planety?

Úzko mi bylo! Cítil jsem klaustrofobický pocit zrníčka máku na třísce uprostřed Atlantického oceánu. Zmocňovala se mne panika a pocit neskutečnosti. Nekonečno kolem mne a za okny žádný kyslík! A já tady v malinké kovové skořápce, do níž může kdykoliv říznout kometa, meteorit nebo dokonce asteroid.

„Neměli byste se tak dívat na katastrofické filmy,“ odušil pilot, když viděl mou paniku – jistě nešla přehlédnout.

„Za chvíli se nadokujeme,“ chtěl mne uklidnit. Protože jsem mu rozuměl „nadopujeme“ a připomnělo mi to jalovcovou s hořcovým kořenem, skutečně se mu povedlo

mne uklidnit. Až později jsem zjistil, že tím mínil vlet do doků, tedy přístaviště orbitální stanice.

3.

Heleďte, omlouvám se všem, kteří mají co do činění s raketami a orbitálními stanicemi. Já tu vaši terminologii neznám. Když těm různým pičičmundám říkáte stabilizátor, telemetrie, senzorický systém, pro mne jsou to ciferníky a páčky a tlačítka a rafičky. Nečekejte ode mne korektní slovník.

Prostě jsme vlítli do rozlehlé haly, kde už stálo zaparkovaných pár podobných kousků. Nesměli jsme hned vystoupit, což mne štválo, protože se mi chtělo na malou a můj skafandr neměl odvodový systém.

Než si nás přišli vyzvednout a protáhnout nás skrz několik přechodových komor, trvalo jim to stejně dlouho jako našemu řezníkovi najít mi libový bůček. A to mne pak ještě donutili pomáhat při vykládce věcí z rakety! Kdepak věžeň, otrok!

„A co ta...?“ nadhodil jsem pilotovi, ten ale protočil oči a dal si prst na pus, ať zatím mlčím. Asi mne neměl moc rád.

Budiž mu ale ke cti, že slib splnil. Hned, jak jsme na chvíli osaměli, vybalil z jedné bedny i láhev a podal mi ji. Smutně sledoval můj splávek, ale půlku jsem mu nechal, přísahám!

Odvedli mne do mé kajuty nebo pokoje či jak se to jmenuje. Měla dokonce WC a sprchový kout, což mne potěšilo a na chvíli jsem se omluvil.

„Tady máte rozpis jídelny, kdy se podávají jídla. Mapku najdete na druhé straně. Chce s vámi mluvit i velitel stanice. Chcete si odpočinout, nebo vyrazíme teď?“

Oficiálním dorozumívacím jazykem zde byla angličtina. Říkal jsem si, že bude lepší odbýt to nejhorší nyní a vydal jsem se za ním. Jmenoval se Stuart, na stanici pobýval už třetím rokem, nedávno oslavil 38 let a neměl rád, když se ho někdo ptal na věk. Měl menší postavu než já, ale na výšku jsem se ho už raději neptal.

Podržel mi dveře do větší místnosti, plné knih, kde u jednoho stolku se zeleným světlem seděl asi padesátiletý, dobře stavěný muž, tentokrát vyšší než já a jistě i o hodně silnější.

Na první pohled se mi nelíbil. Patřil totiž k tomu druhu klientů, které jsem z duše upřímně nesnášel. Byl inteligentní.

Což znamenalo, že vám bude brzy vidět do karet a nemohli jste hrát podle vlastních not. Hloupí klienti vymýšlejí ptákoviny. A takových je většina. Hrají si s barvičkami, posunují obrázky, jak koho napadne a jak se právě vyspal. S hloupým klientem se nedá diskutovat, protože je přesvědčen o své pravdě, ale vy aspoň víte, že se mýlí.

A následná reklamní kampaň, neúspěšná, vám dá za pravdu. Jenže vám je to jedno. Do smlouvy jste s klidem propašovali klauzuli, že nejste za výsledek reklamní kampaně zodpovědni ve chvíli, kdy klient vaše návrhy graficky, textově a významem pozmění. Hloupý klient tuto formulaci nepochopí a smlouvu podepíše. A pak se může zlobit jen sám na sebe.

Inteligentní klient je něco jiného. Nutno říct, že se moc takových nevyskytuje. Ale když se objeví, je to s nimi peklo. Protože jejich připomínky často tnou do živého. Odhalí chyby vaší úžasné kampaně, díky níž se konal brainstorming tří copywriterských oddělení, a roznese je na kopytech logiky.

„Posaďte se,“ ukázal na židli proti sobě. „Jen chvíličku, potřebuji si zde něco opsat.“

A pak nějakou dobu četl v knize, něco si vypisoval a zapisoval a jako kdyby na mne úplně zapomněl.

Sebral jsem na stole nějakou tužku a nervózně jí začal poklepávat o opěradlo židle. Aniž by vzhlédl hlavu, pronesl velitel tiše:

„Čeká vás tady minimálně rok práce a už jste nervózní?“

Uvědomil jsem si, co se ode mne očekává. Úplně jsem zapomněl na profesionální přístup a chovám se jako fracek. Ale není divu, necítím se ve své kůži, a tohle místo je mi cizejší než jízda s bezdomovci v metru.

Jak nás to učili na manažerských kurzech? Dokonalý oblek, být hladce oholený, mít nejnovější sestřih vlasů. Ech, tak už tady ztrácím body, protože mám na sobě jakýsi místní národní skafandrový kroj, vlasy rozuchané na vrabčáka po tom letu a vousy – přešel jsem si rukou strniště na bradě – a vousy, jak se sluší a patří na vězně.

Dále radili zářivý úsměv a pozitivní naladění a přístup. Což o to, úsměv bych vykouznil, jenže ke zbytku mých propriet by vypadal důvěryhodně asi jako politik před volbami, když nalévá guláš.

Naštěstí se velitel rozhodl přestat mne vařit ve vlastní šťávě. Odložil knížku a spisy a podíval se na mne, jako kdyby si mne měřil a vážil. Jeho upřený pohled jsem cítil až v útrokách, což mi připomnělo, že jsem ještě nejedl.

„Podívejte se, pane...?“ Luskal prsty, jak si nemohl vzpomenout.

„Holub. Tomáš Holub.“

„Pane Holube. Mně když tak můžete říkat Radan. Bylo mi jasné, když žádáme o odborníka na public relations, že mi sem nepošlou žádné velké eso nebo Oprah. Vlastně jsem s tím i počítal, že mi pošlou průměrného textaře, nějakého bez závazků.“

Vrtěl jsem se na té židli? Ano, vrtěl. Bobtnal jsem vzteky? To si pište!

„Ale potřeboval jsem někoho inteligentního a empatického. Což u vás bude myslím poněkud problém.“

„Proč myslíte?“ řekl jsem upjatě.

„Neurážete se hned. Ono vysoké IQ stejně není k ničemu, když vám chybí cit a empatie. A selský rozum. Váš předchůdce se choval tak arogantně, tak nepřístupně ke všem, přesvědčen o své nadřazenosti a jedinečnosti, že to nemohlo skončit jinak než tragicky.“

Polknul jsem.

„Vy jste ho...? To?“

Velitel se rozesmál.

„Ne, nebojte se! Nikdo ho nezabil, žije. Jen nám chtěl dokázat svou pravdu, kterou měl potvrzenou svou výší inteligence, nedal na rady a zkušenosti lidí, no a uřízlo mu to ruku. Nechci zabíhat do podrobností.“

Sešpulil v zamyšlení rty.

„No nic, zkusíme to s vámi. Musíme. Tak tedy k vašemu úkolu. Jednou týdně, v pondělí dopoledne, v době nějakých oslav nebo výročí pak dvakrát týdně, je potřeba vydat oficiální tiskové prohlášení z orbitální stanice. My vám dodáme podklady, vy to sepíšete a zařídíte podle seznamu odeslání do tiskových agentur. Pravopis je samozřejmostí. Zprávy píšete v angličtině a češtině, takže doufám, že s tím nebude problém?“

Zavrtěl jsem hlavou, že ne. Když jsme se teď pohybovali na půdě mně známé, cítil jsem se klidnější.

„Pracovnu máte na horní palubě L, číslo dveří 20. Dostanete samozřejmě plánek stanice, navíc se nebojte kohokoliv zeptat na radu nebo na cestu. Jak asi víte, hlavním úkolem naší orbitální stanice je stavba kosmické lodi s novým pohonem, která by měla brzy odstartovat k nejbližší hvězdě, na níž by mohl být život podobný pozemskému. Tiskové zprávy budou obsahovat novinky o stavbě, nebojte se, snažíme se, aby nešlo o nic vyloženě technického, ale spíše pro obyčejné lidi. Když tak se můžete podívat na minulé tiskové zprávy, které jsme zde od té nehody vašeho předchůdce stloukali různě na kolena, pro představu, jaký asi mají mít mustr. Menší část tiskové zprávy se pak věnuje dění na stanici a vedlejším výzkumům, většinou biologickým, fyzika a chemie lidi nezajímají.“